

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN

**VĂN HÓA ĐỌC CỦA SINH VIÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TH.S. LÊ THỊ THÚY HIỀN

SINH VIÊN THỰC HIỆN : PHÙNG THỊ NGÂN

LỚP : TV 42B

HÀ NỘI – 2014

LỜI CẢM ƠN

Được sự phân công của khoa thư viện thông tin Trường Đại học Văn hóa Hà Nội và sự đồng ý của Cô giáo hướng dẫn TS. Lê Thị Thúy Hiền em đã thực hiện đề tài: ***“Văn hóa đọc của sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội”***.

Để hoàn thành khóa luận này em xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo đã tận tình hướng dẫn, giảng dạy, trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và rèn luyện ở Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất đến Cô giáo hướng dẫn TS. Lê Thị Thúy Hiền, người đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn trực tiếp em hoàn thành khóa luận này.

Em xin gửi lời cảm ơn tới Ban lãnh đạo và toàn thể cán bộ trong Thư viện Tạ Quang Bửu đã nhiệt tình giúp đỡ em trong quá trình thực tập, nghiên cứu để hoàn thiện khóa luận này.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng để thực hiện đề tài một cách hoàn chỉnh nhất nhưng khóa luận không tránh khỏi nhiều thiếu sót nhất định mà bản thân chưa nhận thấy được. Em rất mong được sự đóng góp của các thầy cô và các bạn sinh viên để khóa luận của em hoàn thiện hơn.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà nội, ngày 20/5/2014

Sinh viên

Phùng Thị Ngân

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU	1
Chương 1. VĂN HÓA ĐỌC CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI	13
1.1 Những vấn đề chung về văn hóa đọc	13
1.1.1 Khái niệm văn hóa đọc.....	13
1.1.2 Các thành tố cấu thành văn hóa đọc.....	20
Thứ hai, lựa chọn sách đọc.....	30
1.1.3 Các yếu tố ảnh hưởng tới văn hóa đọc.....	33
1.2 Đặc điểm sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội	39
1.2.1 Khái quát về Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội	39
1.2.2 Đặc điểm sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội	41
1.3 Vai trò văn hóa đọc đối với sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội	45
Chương 2. THỰC TRẠNG VĂN HÓA ĐỌC CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI	48
2.1 Nhu cầu hứng thú đọc	49
2.1.1 Nội dung nhu cầu và hứng thú đọc	49
2.1.2 Tập quán tiếp cận tài liệu	56
2.2. Kỹ năng đọc và lĩnh hội thông tin	60
2.2.1 Kỹ năng đọc tài liệu	60
2.2.2 Kỹ năng lĩnh hội tài liệu.....	63
2.2.3. Thái độ ứng xử có văn hoá với sách, báo, thông tin	68

2.3 Đánh giá nhận xét	72
2.3.1 Điểm mạnh	72
2.3.2 Hạn chế và nguyên nhân	74
Chương 3. CÁC GIẢI PHÁP NÂNG CAO VĂN HÓA ĐỌC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI	83
3.1 Nâng cao chất lượng hoạt động của Thư viện Trường Đại Học Bách Khoa Hà Nội	83
3.2 Tăng cường giáo dục văn hóa đọc	95
3.3 Về phía nhà trường	90
3.4 Nâng cao tính tích cực của sinh viên	99
KẾT LUẬN	101
TÀI LIỆU THAM KHẢO	103
PHỤ LỤC	100

LỜI MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Sách là những con tàu tư tưởng lênh đênh trên các lớp sóng thời gian và trân trọng chuyên chở thứ hàng kiến thức quý báu của mình hết thế hệ này sang thế hệ khác. Vậy nên, sách có vai trò vô cùng quan trọng trong đời sống con người. Từ ngàn xưa, con người đã biết tạo ra những văn tự rồi khắc lên thẻ tre, mai rùa hay trên núi, vách đá, vỏ cây,... Qua thời gian, sách trở thành cửa sổ cho chúng ta trở về với thuở khai thiên lập địa, từ lịch sử vua Hùng, Âu Cơ và Lạc Long Quân dựng nước và giữ nước đến khắp mọi nơi trên thế giới chiêm ngưỡng những kỳ quan tuyệt mỹ. Không chỉ vậy, sách còn thể hiện những nét phong phú, độc đáo của mỗi đất nước, mỗi châu lục. Đọc sách là để biết xưa, biết nay và biết nơi này, nơi khác. Đặc biệt, sách là nơi lưu trữ những tri thức nhân loại: toán học, văn học, địa lý, vật lý,... Bởi thế, từ những người học sinh cho tới những nhà khoa học tài giỏi, sách được coi như một công cụ để học tập, nghiên cứu. Sách giúp con người mở mang trí tuệ về thế giới bao la kỳ thú, khơi nguồn cho mọi sáng tạo của nhân loại.

Mỗi chúng ta ai cũng có thể nhận thấy rằng sách có vai trò vô cùng quan trọng. Trong đời sống tinh thần của con người, sách là nơi ghi lại, lưu trữ những điều hiểu biết của con người. Ngoài việc học ở ngoài đời thực tế, từ mọi người xung quanh, sách là người bạn không thể thiếu của con người. Nó là nguồn tri thức vô giá mà chúng ta có thể tự tìm tòi trong suốt cuộc đời của mình và cũng là nguồn kiến thức vô tận của nhân loại. M.Gorki đã từng nói “Hãy yêu quý sách vì đó là nguồn gốc của mọi tri thức”. Bất kỳ quốc gia nào càng có nhiều người đọc sách, văn hóa đọc được quan tâm thì quốc gia đó càng phát triển. Văn hóa đọc từ lâu nó đã trở thành yếu tố không thể thiếu trong sự phát triển vượt bậc của các nước phát triển. Hay như nhà báo Hà Sơn Tùng (5) cho rằng “Đọc sách là biểu tượng của con người có văn hóa và văn

minh. Một xã hội chưa trọng thị sách là một xã hội chưa văn minh; một con người chưa có thú đọc sách thì con người đó đã khiếm khuyết đi một mảng lớn về văn hóa”.

Sách quan trọng là thế nhưng dường như việc đọc sách như thế nào để đạt kết quả tốt nhất, tiếp thu được nội dung cốt lõi của cuốn sách thì chưa được bàn và được biết tới một cách đúng đắn. Văn hóa đọc đang bị đe dọa bởi sự lớn mạnh của ngành công nghệ thông tin. Sự “bành trướng” của văn hóa nghe - nhìn dưới sự hỗ trợ của công nghệ thông tin đang đe dọa văn hóa đọc. Văn hóa đọc dường như đang mất đi vị trí trung tâm của nó, vị trí ấy đã bị chuyển dịch trong tâm trí đại chúng bởi một nền văn hoá nghe - nhìn. Phương tiện của truyền hình, mạng Internet (video)... có ưu thế là hấp dẫn và dễ tiếp nhận, không đòi hỏi nỗ lực tích cực của trí tuệ để tiếp nhận. Khi tiếp cận các phương tiện nghe nhìn cho dù có buồn ngủ rũ rượi nhưng vẫn có thể ngồi xem TV, nghe nhạc, radio,... Nhưng đọc sách thì rất khác, phải có nỗ lực của trí tuệ - nhiều khi phải đọc đi đọc lại, phải ngẫm nghĩ thì mới tiếp thu được. Ấn tượng của hình ảnh ngôn từ bền và sâu hơn ấn tượng của hình ảnh nghe nhìn vì nó kích thích và đòi hỏi sự nỗ lực tích cực của trí tuệ.

Đọc là một dạng của lao động trí óc, món ăn tinh thần rất cần thiết và hữu ích. Nó dẫn ta tới kho tàng tri thức của nhân loại, mà từ đó, mỗi người không chỉ tiếp nhận những ý tưởng và kinh nghiệm quý báu đã được tích lũy, mà còn có thể tìm thấy nhiều nguồn vui, khả năng nhìn nhận và cảm thụ cái đẹp. Hoạt động tư duy và đón nhận khoái cảm thẩm mỹ là hai mặt hợp thành một chỉnh thể thống nhất của việc đọc.

Tuy nhiên, ngày nay với sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin và truyền thông mà đặc biệt là sự lấn át của các phương tiện nghe nhìn văn hóa đọc đang đứng trước cả cơ hội và thách thức. Cơ hội bởi mỗi người đều được tiếp cận với một khối lượng tri thức khổng lồ qua các phương tiện

truyền thông khác nhau nhưng nó lại tiềm ẩn một nguy cơ làm mai một thói quen đọc. Văn hóa đọc - một bộ phận của Văn hóa là một trong những động lực thúc đẩy sự hình thành nên con người mới, những công dân có hiểu biết, có trí tuệ để có thể thích ứng với sự phát triển của xã hội hiện đại - xã hội dựa trên nền tảng của nền kinh tế tri thức. Văn hoá đọc, với tư cách văn hoá hành vi của mỗi cá nhân con người, biểu hiện ở khả năng lựa chọn sách, kỹ năng đọc và lĩnh hội sách cũng như cách thức ứng xử với sách báo, là sự thể hiện rõ ràng nhất đặc điểm tâm lý và nhân cách của mỗi cá nhân, đặc biệt rất quan trọng đối với sinh viên thế hệ trẻ thế hệ tương lai của đất nước.

Sinh viên là tầng lớp tri thức, nền tảng của tương lai đất nước, một trong những đối tượng bạn đọc được quan tâm nhiều nhất. Trước đây, sinh viên có rất ít hình thức giải trí, thú vui chủ yếu là đọc sách. Cuốn sách hay sẽ được truyền tay nhau từ người này sang người khác để đọc. Ngày nay, khi xã hội phát triển, điều kiện đọc của sinh viên đã thay đổi cơ bản. Họ có rất nhiều sách và nhiều hình thức đọc để lựa chọn. Nhưng sinh viên ngày nay không mấy mặn mà, hứng thú với việc đọc sách, nghiên ngẫm những cuốn sách.

Sự phong phú, tràn ngập của vô số kênh thông tin trên mạng Internet, trên truyền hình, các phương tiện nghe nhìn hiện đại,... đã làm cho họ không còn đủ sự kiên nhẫn để tìm kiếm những cuốn sách hay. Nhưng việc tự học tìm kiếm thông tin tài liệu phục vụ trong quá trình học tập, cũng như nhu cầu tìm kiếm thông tin trong cuộc sống để hoàn thiện bản thân, nâng cao tri thức lại càng trở nên quan trọng hơn trong xã hội hiện đại ngày nay đặc biệt đối với sinh viên.

Để đáp ứng nhu cầu đọc, tìm kiếm thông tin tài liệu đó thì không thể không nhắc tới vai trò quan trọng của thư viện. Thư viện với tư cách là nơi cung cấp tài liệu đầy đủ nhất, chính xác nhất, nhanh chóng nhất, kịp thời nhất, có thể đáp ứng và thoả mãn mọi nhu cầu của người sử dụng. Thư viện sẽ là

một ngân hàng kiến thức vô tận để cho sinh viên làm giàu thêm kiến thức của mình để làm hành trang vào đời lập thân lập nghiệp.

Thư viện Tạ Quang Bửu (TQB) nằm trong trường Đại học Bách Khoa Hà Nội (ĐHBK HN) là một trong những Thư viện lớn, hiện đại nhất trong hệ thống thư viện các trường đại học. Với khối lượng sinh viên rất đông chủ yếu là sinh viên ngành kỹ thuật nhu cầu thông tin rất cao, văn hóa đọc đang có sự biến đổi nhưng lại có vai trò vô cùng quan trọng và cần thiết. Chính vì vậy em chọn đề tài **“Văn hóa đọc của sinh viên trường Đại học Bách Khoa Hà Nội”**. Nhằm tìm hiểu thực trạng về văn hóa đọc của sinh viên trong thời đại số, đồng thời nâng cao nhận thức của sinh viên về vai trò của sách và văn hóa đọc sách. Để từ đó đưa ra một số giải pháp phát triển văn hóa đọc của sinh viên và tạo điều kiện tốt nhất để sinh viên lựa chọn Thư viện là nơi tìm kiếm thông tin, tài liệu.

2. Tình hình nghiên cứu

Thư viện Tạ Quang Bửu là một trong những Thư viện lớn và hiện đại nhất trong hệ thống thư viện các trường đại học trong cả nước. Để đáp ứng được nhu cầu thực tế của sinh viên nên Thư viện đã được sự quan tâm của nhà Trường đầu tư kinh phí xây dựng một hệ thống Thư viện hiện đại. Thư viện được đầu tư trang thiết bị, cơ sở vật chất, phần mềm,... tiên tiến và hiện đại, số lượng vốn tài liệu lớn nhiều dịch vụ phong phú đa dạng. Chính vì vậy trong những năm gần đây đã có rất nhiều đề tài viết về Thư viện tạ Quang Bửu. Trong phần này em nêu những đề tài nghiên cứu liên quan đến vấn đề văn hóa đọc trên địa bàn Hà Nội:

- *Văn hóa đọc trong thanh niên học sinh trung học phổ thông Hà Nội hiện nay*: Luận văn Thạc sỹ Văn hóa học / Vũ Như Trừ (Vũ Đằm); Phạm Đức Dương hướng dẫn. - H., 2005.

- *Bước đầu nghiên cứu văn hoá đọc của công chúng Hà Nội thông qua mặt hàng sách văn học nghệ thuật trên thị trường hiện nay*: Khóa luận tốt

nghiệp - Phát hành xuất bản phẩm / Lê Thị Thanh Tánh; Đỗ Quang Minh hướng dẫn. - H., 2004.

- *Phát triển văn hóa đọc cho học sinh tiểu học trên địa bàn quận Đống Đa-Hà Nội* / Lê Thị Xuân; Nguyễn Hữu Nghĩa hướng dẫn.- H., 2012.

- *Nghiên cứu phát triển văn hóa đọc cho học viên tại Học viện Chính Trị-Hành chính khu vực I* / Đào Thị Ngọc; Nguyễn Văn Cần hướng dẫn.- H.,2011.

- *Văn hóa đọc trong thanh niên học sinh trung học phổ thông Hà Nội hiện nay*: Luận văn Thạc sỹ Văn hóa học / Vũ Như Trừ (Vũ Đằm); Phạm Đức Dương hướng dẫn. - H., 2005.

- *Văn hóa đọc trong xã hội thông tin: bài báo khoa học*/ Trần Thị Minh Nguyệt.-H.: Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật; 2009

- *Hệ thống thư viện công cộng với việc phát triển văn hóa đọc: Kỷ yếu hội thảo khoa học*/ Trần Thị Minh Nguyệt.- H.; 2011.

Qua khảo sát tìm hiểu em khẳng định đề tài “*Văn hóa đọc của sinh viên Trường Đại học Bách Khoa*” chưa có công trình nghiên cứu cụ thể nào đề cập tới đề tài này.

3. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu

+ Mục đích:

Đề tài tập trung nghiên cứu, khảo sát thực trạng văn hoá đọc sinh viên Trường Đại học Bách khoa Hà Nội, đồng thời đề xuất giải pháp định hướng phát triển văn hoá đọc cho sinh viên Trường Đại học Bách Khoa.

+ Nhiệm vụ:

- Hệ thống hoá các vấn đề cơ sở lý luận về văn hoá đọc
- Khảo sát thực trạng văn hoá đọc của học sinh viên ĐHBK HN
- Đề xuất các giải pháp định hướng phát triển văn hoá đọc cho sinh viên ĐHBK HN

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- + Đối tượng: Văn hóa đọc của sinh viên
- + Phạm vi: Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội
- + Thời gian: Năm 2014

4. Phương pháp nghiên cứu

- + Phân tích và tổng hợp tài liệu
- + Điều tra bằng phiếu hỏi
- + Phỏng vấn trực tiếp
- + Quan sát
- + Thống kê số liệu

5. Kết cấu của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo khóa luận gồm 3 chương.

Chương 1: Văn hóa đọc của sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

Chương 2: Thực trạng văn hóa đọc của sinh viên trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

Chương 3: Giải pháp nâng cao văn hóa đọc cho sinh viên Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vân Anh (2006), “6 lời khuyên đọc sách hiệu” , *Người đọc sách*, (7), tr. 16-17.
2. Phan Điền Ánh (2006), “11 lời khuyên người mua sách”, *Người đọc sách*, (6), tr.23.
3. Hiền Chương (2005), “Sách là thức ăn không thể thiếu của trí tuệ”, *Sách và đời sống*, (8), tr.12.
4. Anh Dũng (1999), “Đổi mới hoạt động nghiệp vụ thư viện hướng tới thế kỷ 21”, *Thư viện*, (4), tr.3-8.
5. Trần Bạch Đằng (2005), “Đọc sách vài suy nghĩ đầu năm”, *Người đọc sách*, (2),
6. Phan Tất Đắc (dịch) (2006), *Đọc sách là một phương tiện bồi dưỡng trí nhớ và tư duy*, www.chungta.com.vn
7. Vũ Đam (2005), “Vai trò của văn hóa đọc đối với thanh niên hiện nay”, *Thanh niên*, (33), tr.89.
8. Lê Thị Thúy Hiền (2011), “Thực trạng văn hóa đọc của sinh viên chuyên ngành thư viện thông tin, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội”, *Thư viện*, (5),
9. Hồ Chí Minh toàn tập, t.3, tr 458
10. Trần Thị Minh Nguyệt (2006), “Nội dung và nguyên tắc hướng dẫn thiếu nhi đọc sách trong thư viện”, *Thư viện Việt Nam*, (2), tr. 14-19.
11. Trần Thị Minh Nguyệt (2003), *Thư viện Việt Nam với việc giáo dục nhân cách cho bạn đọc lứa tuổi thiếu nhi*, Đề tài khoa học cấp bộ.

12. Phạm Hồng Thái (2007), “Vai trò của thư viện trong việc đổi mới phương pháp dạy và học”, *Thư viện Việt Nam*, (2), tr.34-36.
13. Trần Ngọc Thêm (2004), *Văn hóa học và văn hóa Việt Nam*, Nxb Đại học sư phạm, Hà Nội.
14. *Thơ và danh ngôn về sách* (1997), Nxb Văn học, Hà Nội.
15. Phạm Hồng Toàn(2012), “Sách và đọc sách ở nước ta hiện nay”, *Thư viện Việt nam*, (4), tr.69-18.
16. Lê Mộng Đài Trang (2007). *Nghiên cứu phát triển văn hóa đọc cho học sinh phổ thông bậc trung học cơ sở tỉnh Cà Mau*, Luận văn thạc sĩ khoa học thư viện.
17. Hà Sơn Tùng (2010), *Đọc sách là biểu tượng văn hóa và văn minh*. Tra cứu từ: <http://tetdocsach.sachhay.com/upload/DocSachLaBieuTuongCuaVanHoaVaVanMinh.pdf>
18. Nguyễn Hữu Viêm(2009),”Văn hóa đọc và phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam”, (1), tr.19-26.
19. Lê Văn Việt (2005), “Xu thế phát triển của thư viện trong tương lai”, *Thư viện*, (2), tr.5-9..
20. Bùi Văn Vượng (2005), “Đọc sách và văn hóa đọc trong thư viện”, *Người đọc sách*, (11), tr.24-25..
21. Trần Quốc Vượng (chủ biên) (2005), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo dục.(1)
21. <http://nlv.gov.vn/tvqg/van-hoa-doc/van-hoa-doc-va-phat-trien-van-hoa-doc-o-viet-nam.html>
22. <http://dantri.com.vn/nhip-song-tre/gioi-tre-va-quan-niem-ve-van-hoa-doc-kieu-moi-864725.htm>

23. <http://sukienhay.com/Blogs/van-hoa-doc-sach-cua-gioi-tre-nhung-dieu-trong-thay-va-suy-ngam.html>
24. http://www.baoyenbai.com.vn/215/110253/Lam_gi_de_phat_trien_van_hoa_doc.htm
25. **<http://www.doko.vn/luan-van/van-hoa-doc-cua-sinh-vien-truong-dai-hoc-lao-dong-xa-hoi-csii-truoc-nguong-cua-cong-nghe-thong-tin-367059>**
26. <http://trandangkhoa.vn/van-hoa-doc-sach-cua-gioi-tre-ngay-nay/>
27. <http://www.wru.edu.vn/Trangtin/tabid/89/catid/336/item/5456/ngay-hoi-doc-sach-nam-2014-tai-dai-hoc-thuy-loi.aspx>